

Syöpäjärjestöt

Syöpäjärjestöjen lausunto lakiesityksestä makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamiseksi (VM088:00/2024)

6.2.2025

Syöpäjärjestöt kannattaa esitystä, jossa ehdotetaan, että elintarvikkeiden alennetun 14 prosentin suuruisen verokannan soveltamisalaan nykyisin kuuluvat makeiset ja suklaatuotteet siirrettäisiin 25,5 prosentin suuruisen yleisen verokannan soveltamisalaan.

Makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan korotuksen on arvioitu lisäävän valtion verotuottoja vuositasolla 85 miljoonaa euroa. Lausunnon perusteluissa arvioidaan, että makeisten ja suklaan arvonlisäkorotuksen terveysvaikutukset jäänevät vähäisiksi. Veronkorotus tulee nostamaan hintoja noin 10 %, minkä ei arvioida vähentävän makeisten ja suklaan kulutusta.

Terveysvaikutusten lisäämiseksi Syöpäjärjestöt ehdottaa asian laajempaa tarkastelua. Veronkorotusten laajentaminen koskemaan myös muita runsaasti sokeria, rasvaa ja suolaa sisältäviä elintarvikkeita sekä samanaikainen kasvisten verokannan alennus kannustaisivat kansalaisia parantamaan ruokavalion laatua, ja sitä kautta ehkäisemään ylipainoa ja monia kansansairauksia.

Suomessa ylipaino ja lihavuus ovat lisääntyneet. Terve Suomi -tutkimuksen mukaan noin 1,2 miljoonalla aikuisella on ylipainoa ja vyötärölihavuudesta kärsii yli 40 % työikäisistä. Lihavuus on yleistä myös lapsilla: 2–16-vuotiasta pojista 26 % ja tytöistä 17 % on ylipainoisia tai lihavia. Lasten lihavuus usein jatkuu aikuisikään.

Ylipaino ja vyötärölihavuus lisäävät riskiä sairastua moniin eri syöpiin, kuten vaihdevuosien jälkeiseen rintasyöpään, suolistosyöpiin, kohdunrunгон syöpään, haimasyöpään, ruokatorven syöpään ja munaissyöpään. Syöpä on kansantaloudellisesti raskas sairaus, jonka kustannukset olivat noin 1,4 miljardia euroa vuonna 2021. Lihavuus lisää myös muiden kansansairauksien riskiä kuten esimerkiksi sydän- ja verisuonisairauksien ja tyyppin 2 diabeteksen riskiä, joiden hoitoon runsaasti terveydenhuollon kustannuksia.

Ylipainon ja lihavuuden hoito ei voi olla ainoastaan yksilön vastuulla vaan ruokaympäristön muokkaaminen on yksi tärkeistä keinoista lihavuuden ehkäisyssä. Pohjoismaiset syöpäyhdistykset julkaisivat joulukuussa 2023 politiikkasuositukset lasten lihavuuden ehkäisemiseksi. Poliittikkasuositukset esittävät tutkittuun tietoon perustuvia keinoja kuten epäterveellisten elintarvikkeiden markkinointirajoitukset, paljousalennusten kieltäminen ja informatiivisempien pakkausmerkintöjen pakollisuus. Joulukuussa 2024 Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisema ohjeistus elintarvikkeiden markkinoinnista lapsille on samalla linjalla ja askel oikeaan suuntaan.

Pohjoismaisten syöpäyhdistyksen politiikkasuositusten laatimisen yhteydessä tehtiin myös kansalaiskysely, jonka mukaan suomalaiset suhtautuvat myönteisesti esitettyihin toimenpiteisiin terveellisemmän ruokaympäristön aikaansaamiseksi.

Juha Pekka Turunen, pääsihteeri, Syöpäjärjestöt